

**Ekspertu apspriede par Rīgas plānošanas reģiona prioritātēm un rīcībām konkurētspējīgai izaugsmei
- Sadarbības sekmēšana videi draudzīgo uzņēmumu eksportspējai**

2013.gada 4.aprīlis, Salaspils

Diskusijas dalībnieki

Vārds, uzvārds	Darba vieta un amats
Aivis Kļavinskis	Ārlietu ministrija, Baltijas valstu, Ziemeļvalstu un reģionālās sadarbības nodaļa
Armands Pužulis	Rīgas plānošanas reģions, Telpiskās plānošanas nodaļas vadītājs
Agnese Bīdermane	Rīgas plānošanas reģions, Projektu nodaļas vadītāja
Andra Rosicka	Rīgas plānošanas reģions, ES SF informācijas centra vecākā speciāliste
Dace Grīnberga	Rīgas plānošanas reģions, ES SF Informācijas centra vadītāja
Edvīns Bartkevičs	Rīgas plānošanas reģions, Attīstības padomes priekšsēdētājs
Ģirts Kindzulis	Rīgas plānošanas reģions, ES SF informācijas centra vecākais speciālists
Inga Brieze	Rīgas plānošanas reģions, Projektu vadītāja
Ivars Kalviņš	Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktors
Jānis Endziņš	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs
Jānis Miezēris	Rīgas plānošanas reģions, Administrācijas vadītājs
Jānis Salmiņš	EM Tautsaimniecības strukturpolitikas departaments, Ekonomiskās attīstības un darba tirgus prognozēšanas nod.
Jānis Stabulnieks	Latvijas Tehnoloģiskā centra direktors
Laura Cimža	Rīgas plānošanas reģions, Telpiskās plānošanas nodaļa
Māris Pūķis	Latvijas Pašvaldību savienība, Vecākais padomnieks
Pēteris Strautiņš	AS „DNB banka”, Makroekonomikas eksperts
Pēteris Šķiņķis	LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Studiju programma „Telpiskās attīstības plānošana”
Rūdolfs Cimdiņš	Rīgas plānošanas reģions, Vecākais speciālists
Sandris Mūriņš	Rīgas plānošanas reģiona prioritāšu ziņojuma izstrādātājs, SIA „Ideju talku pakalpojumi”
Sanita Jankovska	Rīgas plānošanas reģions, Projekta koordinatore
Signe Pujāte	Latvijas Nacionālā kultūras centra direktores vietniece

Diskusija:

Stabulnieks J.

Kompliments RPR. Apsveicama pieeja – iniciēt šādu diskusiju. Jautājums - vai NAP mums uzliek rāmjus? Cik lielā mērā RPR dokumentiem būtu jābūt saistītiem ar NAP nostādnēm?

Pūķis M.

Pareizāk šajā situācijā būtu jautāt - vai saistošs ir LIAS 2030?

Ja mēs runājam par turpmākajiem 7 gadiem, tad 2020.gadā mēs iespējams būsīm tajā attīstības līmenī, kādā bijām 2007.gadā. Papildus tam būs sabrukušī ceļi, degradēta infrastruktūra. Līdzīgas tendences būs arī ES.

Vai tikai privātie uzņēmēji varēs realizēt NAP, ja nacionālā politika uz to nebūs virzīta? Turpmākajā attīstības plānošanā būs nepieciešama īpaši inovatīva pieeja – jo neviens ar valsts budžeta naudu neatbalstīs – 30 pašvaldībām 70-80% no iepriekšējā finansējuma, 89 (tai skaitā arī RPR ietilpstošajām) nav paredzēts nekas. Valsts atbalsta nav un nebūs. Slīcēju glābšana ir pašu slīcēju rokās.

Formāli RPR dokumenti un NAP ir jāsaskaņo, taču būtiskāk ir saprast ES fondu atbalsta virzienus, uz ko reaģēt.

Kalviņš I.

Nepieciešams veidot atbalsta infrastruktūru maziem un vidējiem uzņēmumiem, ko var īstenot tikai publiskajā sektorā. Šī atbalsta infrastruktūra ir:

- testēšanas laboratorijas, kurās novērtē materiāla īpašības;
- konstruktoru biroji;
- eksperimentālās darbnīcas;
- pilotažotnes jeb zinātniskās ražošanas uzņēmumi.

Ir izstrādāta „3S” stratēģiju analīze, no kuras izriet, ka Latvijā zinātnē ir 3 virzieni, kuros saglabājusies ekselence - biofarmācija, nanotehnoloģijas (Salaspils) un smart-tech (IKT, robotizācija). Šiem virzieniem nav nepieciešami izejvielu resursi, bet tam pretī stāv samērā attīstīta zinātniskā infrastruktūra.

Projekta „Baltic Innovative Research and Technology Infrastructure” (BIRTI) mērķis ir inovāciju infrastruktūras izveide, kas būtu papildinoša jau esošai šāda veida infrastruktūrai Igaunijā un Lietuvā. Baltijas reģiona problēma nav dzelzs trūkums, bet gan gudru cilvēku trūkums – izcili inženieri, ķīmiķi, fiziķi, biologi, mediķi.

BIRTI projekts sastāv no trīs sadaļām – 1) mērķorientētā pētniecība, tās infrastruktūra; 2) infrastruktūra inovācijām; 3) inovatīvai ražošanai paredzētā infrastruktūra.

RPR būtu jāpiedalās BIRTI projektā ar līdzfinansējumu inovāciju infrastruktūras izveidē. Piemēram, biofarmācijas nozarē iecerēts izveidot pilotažotni Olainē, kas ļautu pabeigt zāļu ražotnes ciklu. Kleistos plānots izveidot biotehnoloģisko rūpnīcu, biodatu banku - personālmedicīnai nepieciešamās lietas. Mērķis būtu izveidot Latviju kā biomedicīnas tūrisma centru. Nanotehnoloģiju jomā divi projekti – 1) Tokomak – minikodolreaktors, kodolsintēze – Salaspilī; 2) ciklatrona projekts – izatopu radīšanai. Smart-tech jomā – IT, robotizācijas tehnoloģijas. Pašvaldībām vajadzētu iesaistīties kā līdzfinansētājam zinātnes un inovāciju infrastruktūras attīstībā savās teritorijās.

Lai to visu īstenotu nepieciešams Izglītības un zinātnes ministrijas ieguldījums. Ražošanas sfērā nodrošināt darbu nebūs iespējams - ražošanā cilvēkkapitāls nav būtisks ilgtermiņā, bet jāiegulda jaunu tehnoloģiju izstrādātājos.

Kalviņš I.

Latvijas organiskās sintēzes institūts (LOSI) jau piesaista ārvalstu intelektu, taču tā savā ziņā ir cīņa ar Migrācijas dienestu. Katru dienu LOSI vēršas doktoru no visas pasaules, kas vēlas šeit stažēties. Nav iespējams iegūt atbalsta finansējumu doktoru praksei ne no zinātnei, ne izglītībai paredzētā valsts budžeta, tāpat trūkst iespējas piesaistīt finansējumu no industrijas šo doktoru stažēšanās iespējām. LOSI darba algu fons sastāv – 12% valsts dotācija, 88% - projekti.

Pūķis M.

Problēma nav tik daudz par migrāciju, kā vispār par sistēmu kopumā. Pastāv uzskats, ja pareizajās specialitātēs sagatavos speciālistus – fiziķus, inženierus, ķīmiķus, no tā Latvijā attiecīgi attīstīsies ekonomika. Taču nav jau piedāvājuma. Tāpēc šis jautājums jārisina kompleksi – no abām pusēm – gan piedāvājuma, gan pieprasījuma. Pretējā gadījumā šie augsti izglītotie speciālisti atradīs darbu ārpus Latvijas vai strādās vispār citā jomā. Lai sekmētu Latvijā intelekta importu, jādoma lai ir šī intelekta „noņēmēji” – un te varētu piedalīties arī plānošanas reģioni.

Valstij principā nav jānodarbojas ar uzņēmējdarbību. Taču lai strukturālās pārmaiņas notiktu ātrāk, valstij ir pienākums iet uzņēmējdarbībā.

Kalviņš I.

Runājot par „*spin off*” – tad tas Latvijā nevar būt kā suga. Kamēr Zviedrijā, kas ir viena no līderēm šajā jomā, pastāv „*spin-off*” profesoru privilēģija.

Miezeris J.

Jautā - par attīstības banku, cik tas ir saprātīgi, vai tas dos kādu grūdienu reģiona ekonomikas attīstībai? Vai komercbankas būtu gatavas tajā iesaistīties?

Strautiņš P.

Latvijā patiek veikts dažādus institucionālus pārkārtojumus – pastāv it kā dziļš naidis pret abstraktu domāšanu. Mērķis runājot par attīstības banku jau nav izveidot banku, bet novērst tirgus kļūdas. Tirgus kļūdas tas ir vienīgais attaisnojums valstij iejaukties, kad tirgus nenonāk pie sociāli optimāla risinājuma. Lai gan būtu jābūt šādai valsts finanšu institūcijai, kurai nav jābūt obligāti organizētai kā bankai. Ir pietiekami plašs darba lauks, kurā šādai institūcijai darboties, jo Latvijas finanšu pakalpojumu sektors ir pilns ar tirgus kļūdām.

Uzņēmumiem, kas uzsāk uzņēmējdarbību, ir grūti tikt pie finansēm. Finanšu pieejamība Latvijā, salīdzinot datus ar citām valstīm, it kā ir laba, bet tas nenozīmē, ka labi ir visiem, jo īpaši - uzņēmējdarbības iesācējiem. Lai būtu pieejams finansējums, galvenā problēma – ir pašu jauno uzņēmumu kapitāla trūkums. Lai gan valsts ir diezgan daudz izdarījusi, lai attīstītu riska kapitālu, bet to vēl var risināt – ar grantiem, procentu likmes subsīdijām, garantijām. Latvijā jau institūcijas, kurām ir pieredze finanšu pieejamības problēmu risināšanā – Garantiju aģentūra, Lauku atbalsta dienests. Tomēr efektīvāk šis jautājums tiktu risināts, ja minētās institūcijas būtu apvienotas zem viena jumta.

Baltijas finanšu centrs – nav prioritārs virziens, bet tas ir labs papildinājums. Nebūtu vēlams censties kļūt par reģionālu finanšu centrs ar „biezu ādu.” Latvija no trīs Baltijas valstīm ir ievērojamākais finanšu pakalpojumu eksports - 2012.gadā tie bija 140 miljoni. Latvijā bankas, kas darbojas finanšu eksporta jomā, izmanto vienkāršus finanšu instrumentus, nav daudz pakalpojumu ar augsto pievienoto vērtību. Pasaules mērogā mēs neesam ne īpaši liels, ne īpaši izsmalcināts finanšu darījumu centrs.

Miezeris J.

Kāpēc mums Latvijā neattīstās uzņēmējdarbība?

Endziņš J.

NAP virsmērķis „ekonomiskais uzrāviens”, pie kā vajadzētu turēties. Jautājums – kā šo mērķi sasniegt? Trīs galvenās lietas, uz ko nepieciešams koncentrēties:

- Eksports, jo iekšējais patēriņš ir ierobežots;
- Produktivitātes kāpinājums, „kāpt uz augšu barības ķēdē” – radīt produktus ar augstāku pievienoto vērtību;
- Stiprās puses, kas Latvijai jau ir attīstītas.

Valsts sastāv no teritorijas, iedzīvotājiem un konkrētiem spēles noteikumiem jeb pastāvošās varas. Attiecībā uz iedzīvotājiem risināmi šādi jautājumu bloki - izglītības sistēma, veselības sistēma un demogrāfijas situācija. Attiecībā uz teritoriju galvenās rīcības būtu:

- industrializācijas infrastruktūras attīstība sazonā ar zinātni;
 - mērķtiecīga Latvijas kā „*meeting point*” jeb „komforta” krustpunkta attīstīšana starp A-R dimensiju, gan kā loģistikas, gan biznesa kontaktu krustpunktu;
 - mērķtiecīga Latvijas „zaļā zīmola” izmantošana.
- Attiecībā uz varas tēmu risināmi šādi jautājumi:
- valstī kopumā restaurējama, atjaunojama plānošanas sistēma;
 - publiskās pārvaldes motivācijas sistēmas reforma;
 - uzņēmējdarbības vides noteikumu izcilība.

Kāda ir pašvaldības motivācija atbalstīt tās teritorijā uzņēmējdarbību? Ļoti daudzām pašvaldībām uzņēmējdarbības atbalstīšana notiek tikai „ķekša pēc.” Pašvaldībai paliek tikai iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa daļa.

Strautiņš P.

Vai mēs pārāk daudz neuztraucamies pārāk daudz par pašvaldību motivāciju? Jā, viens veids, kā pašvaldības ieinteresēt uzņēmējdarbības attīstīšanā, būtu iedot daļu no uzņēmumu ienākuma nodokļa – taču tas tik un tā koncentrētos Rīgas pilsētā. Vai pašvaldību privilēģija nevar izpausties to attīstības plānos, kuros tad noteiktu ražošanas objektu izvietojuma teritorijas? Un uzņēmējs, kas būtu gatavs realizēt plānā noteikto projektu ar atbilstošajām prasībām, vairs netiktu ierobežots.

Endziņš J.

Gruzijā, kas starp citu ir augstās vietās „*Doing business*” reitingos, plānojumus papildina pašvaldības izstrādāti projekti, kuru īstenošanai tad piesaista investorus. Ja uzņēmējs ir gatavs ieguldīt savas finanses šo projektu realizācijā, tad pašvaldība to vēl atbalsta ar nodokļu atlaidēm.

Tomēr šobrīd pašvaldības par uzņēmējdarbības vides uzlabošanu nedomā, drīzāk to degradē.

Ne jau RPR būs tas, kas veicinās pašvaldību motivācijas sistēmu, tas ir valsts regulējuma jautājums – vispirms noteikti Finanšu ministrijas. Būtu nepieciešams radīt pašvaldībām finansiāli legālu motivāciju uzņēmējdarbības atbalstīšanas mehānismu savā teritorijā.

Reģionam noteikti jāizmanto Rīgas metropoles potenciāls, un katrai pilsētai, vietai jāmeklē sava specializācija.

Pujāte S.

RPR attīstības plānošanā vēlams akcentēt kultūras dimensiju, arī runājot par reģiona specializāciju veselības un tūrisma jomā. Igaunu pētījuma rezultāti uzrādīja, ka, ieguldot kultūrā viena vienību, pretī saņemam četras – Latvijas situācija varētu būt līdzīga. Kultūras izglītība, radošās industrijas, kas rada produktus ar augstu pievienoto vērtību, tradicionālās zināšanas un prasmes. No kultūras jomas pozīcijām raugoties, centrā ir cilvēks. Būtu nepieciešams valsts un

pašvaldību līmenī sniegt atbalstu cilvēkresursu izglītošanai – par kultūras vērtībām, resursu radošumam. Pastāv uzskats ka kultūras joma ir vairāk patērējoša, ne piensumu radoša. Taču, šķiet, iepriekšējā plānošanas periodā kultūra ir spējusi pierādīt, ka tajā ieguldīto latu tā spēj dot arī pretī.

Mūriņš S.

Jūs minējāt „kultūras tūrisms” – kuras kultūras jomas tad šeit būtu atbalstāmās? Uz ko fokusēties?

Pujāte S.

Sarunas laikā jau tika minēts Latvija kā zaļā valsts. Vajadzētu pilnveidot kultūras infrastruktūru tā, lai caur to tiktu popularizēts Latvijas kā zaļās zemes, zemkopju tautas tēls. „Latvijas ceļotājs” kā nevalstiska organizācija, izmantojot ES finansējumu, šobrīd mēģina īstenot projektu „Latviskā mantojuma zīme,” kas attīstītu tradicionālās, latviskās kultūras tūrisma.

Visas nacionālas nozīmes kultūras institūcijas atrodas RPR. Ja akadēmiskā, profesionālā kultūra attīstās metropolē Rīgā, tikai godīgi, ja iespēja attīstīties ir arī lauku cilvēkiem - tradicionālās kultūras mantojuma nesējiem. Arī attiecībā uz radošās industrijas kvartāliem, būtu jāmeklē iespējas tos veidot un attīstīt ārpus Rīgas.

Pūķis M.

Radošumam ir arī lietišķā puse, ko vērts uzsvērt, iezīmēt. Nepieciešams radīt sinerģiskas attiecības starp radošo un lietišķo – starp mākslinieku un inženieri. Latvijai raksturīga fragmentācija, tiek strikti nošķirtas darbības sfēras, nozares.

Endziņš J.

Mūsu koncepcijā par Latviju kā „*meeting point*” integrēta metropoles kultūras dzīvi – opera, dziesmu un deju svētki. Iespējams, metropolē Rīgā kultūru (operu) vajag padarīt elitārāku (dārgāku).

Pujāte S.

Pašvaldībām, protams, kultūras institūciju uzturēšana ir dārga. Pēc pašvaldību aptaujas apmēram 9,2 miljoni tika izlietoti dziesmu un deju svētku kustībā iesaistīto kultūras institūciju darbības nodrošināšanai. Kultūra saistīta ar tradicionālā vērtībām, kas būtiskas identitātes veidošanā. Jāveido atbalsta instrumenti kultūras cilvēkiem, lai tie varētu sniegt kultūras pakalpojumus, nodarboties ar mazo uzņēmējdarbību.

Tieši šodien Latvijā sākas projekta „Satiec savu meistar” aktivitātes, kuru galvenais mērķis – veicināt, lai cilvēks satiek cilvēku – dodoties pie meistara, kļūst par viņa mācekli. Ideālais šī projekta gadījums būtu, ja uzņēmējs satiktos ar tradicionālās kultūras jomā strādājošu cilvēku un kopējā sadarbībā tiktu radīts kāds produkts.

Par dziesmu un deju svētkiem – Biļešu paradīze saka, ka pieprasījums 50 reižu pārsniedz piedāvājumu. Problēma – mums nav tādas kultūras infrastruktūras, kas varētu nodrošināt kultūras pasākumu pieejamību visiem gribētājiem. Tāpēc arī mūsu ienākumi ir 50 reizes mazāki nekā mēs varētu nopelnīt.

Endziņš J.

Tieši šo infrastruktūras objektu trūkums lieliem kultūras pasākumiem, izstādēm un konferencēm kavē Rīgai un visam plānošanas reģionam potenciāli attīstīties kā starptautiskam „*meeting point*.”

Kļavinskis A.

Ārlietu ministrija strādā pie ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam, koordinējot to nacionālā līmenī. Paraugprojektus katrā no prioritātēm virza nozaru ministrijas. Kopumā ir 52 paraugprojekti stratēģijas rīcības plānā, astoņos no tiem Latvija ir vadošais partneris. Šī stratēģija drīzāk ir ekspertu sanāksmju jautājums, par kuru diezgan maz tiek spriests ārpus šīm sanāksmēm. Stratēģija kā iniciatīva tika uzsākta 2009.gadā, februārī dokuments aktualizēts.

ES stratēģija Baltijas jūras reģionam ļauj Latvijas plānošanas reģioniem iepazīties ar tām iniciatīvām un mērķiem, kas tiek izvirzīti reģionālā līmenī, un attiecīgi meklēt partnerus un sadarbības iespējas. Rīcības plānā ir 17 prioritātes un 5 darbības virzieni, kurās RPR arī būtu iespēja iesaistīties. RPR jāspēj būt pietiekami fleksiblām nākt ar savām iniciatīvām, neierobežojot savu darbību ar NAP definētajām jomām.

Attiecībā uz kultūras jomu – nākamajā gadā mums jāizmanto Rīgas kā kultūras galvaspilsētas iespējas, jāapzinās šī pasākuma potenciāls, ko tas var sniegt pilsētai un reģionam.

2015.gadā – Latvija būs ES Padomes prezidējošā valsts, un Baltijas jūras reģiona stratēģija būs viena no centrālajām prioritātēm. Šobrīd jau notiek darbs pie personāla kapacitātes stiprināšanas pasākumi, pieredzes apmaiņa.

Vairāki RPR projekti atbilst Baltijas jūras stratēģijas rīcības plāna paraugprojektu statusam, tas būtu reģionam labs mārketinga. Vajadzētu šos projektus virzīt, lai tie tiktu iekļauti stratēģijas rīcības plānā – prezentēt tos Baltijas jūras reģionā. Rīcības plāns ir tas dokuments, uz ko atsaucas visas reģiona valstis, tas tiek izmantots kā reāls, praktisks darba dokuments. RPR projektu iekļaušana rīcības plānā veidotu gan šo projektu atpazīstamību, gan darbotos kā reģiona mārketinga aktivitāte. Gan Ārlietu ministrija, gan attiecīgās prioritātes koordinējošā ministrija vienmēr ir gatava palīdzēt šajā jautājumā.

Minams metropoļu tīkla attīstības projekts „BaltMet Promo,” kura īstenošanā laba pieredze ir Rīgas pilsētai, kurā reģions tika pozicionēts kā vienots veselums. Lai iesaistītos reģiona valstu tīklā, būtiska loma ir reģionālās identitātes veidošanai.

Pūķis M.

Tomēr reālā politika ir tāda, ka teritorija ar teritoriju sacenšas. Ārlietu ministrija, protams, diplomātiski to sauc par sadarbību. Ja kādai teritorijai izstrādā stratēģiju, izmantojot vietas mārketinga pieeju, tad tā noteikti ir sacensība. Rīgai Latvijas mērogā, izņemot atsevišķas jomas, principā nav izteiktu konkurentu. Lielie RPR konkurenti ir ārpus Latvijas, tā ir starptautiska sacensība – Rīgas reģions ir konkurents Sanktpēterburgas, Helsinku reģioniem. Jautājums ir par RPR konkurētspēju – ar ko mēs varam pārspēt citus reģionus? Lai gan - arī sadarbība var būt cīņas līdzeklis.

Strautiņš P.

Piezīme - kopš 2004.gada ir sācijas Rīgas relatīvais ekonomiskais pagrimums, tā ir zaudējusi sava īpatsvara dominanti.

Salmiņš J.

Sanāk atgriezties diskusijas sākumā, un jāpiekrīt Pūķa kungam - darba tirgus jāskatās kompleksi – gan no darba spēka, gan darba piedāvājuma attīstības puses. Liela loma ir produktivitātei, eksportam. Krīzes pārvarēšanā loma bijusi tam, ka mums ir bijusi elastīgs darba tirgus. Eiropas mērogā Latvija ir lēta darba spēka segmentā, nākotnē būtu jāiet soli augstāk – virzīties uz inovatīvās ekonomikas pusi. Mērķis gūt peļņu ar iespējami mazu nodarbināto skaitu.

Darba tirgus attīstība notiek ciešā saistībā ar izglītības sistēmu. Šobrīd Latvijas izglītības sistēmas trūkumi jau redzami makroekonomikas līmenī. Tāpat problēma ir zemo algu „slazds” - speciālisti, nesaņemdami adekvātu atalgojumu, emigrē, lai strādātu ārpus Latvijas.

Rūpniecības nozarē, analizējot pievienotās vērtības devumu, kokapstrāde, ķīmija izkristalizējās kā vadošās jomas. Ja uz rūpniecības struktūras izaugsmi paskatās, tad tā ir kļuvusi zināšanu ietilpīgākas.

Endziņš J.

Pie prioritātēm noteikti jāvirza IKT nozare. Jo īpaši tādēļ, ka IKT nozarei raksturīgi ir produkti ar augstu pievienoto vērtību, un tā ir joma, kurā Latvija jau šobrīd ir konkurētspējīga.

Pūķis M.

Runājot par RPR attīstības plānošanas dokumentiem, jāskatās arī darba dalīšanas jautājums – ko īsteno ES, ko kā publiskā vara – Latvijas Republika un pašvaldības. Ja valsts ir definējusi NAP prioritātes, tas nenozīmē, ka reģions nevar definēt savas, papildinošas attīstības prioritātes, kas pēc iespējas nepārklājas. Turklāt jāmēģina stimulēt, lai katra pašvaldība meklētu un izvirzītu savas prioritārās jomas. Jāiezīmē reģionāla mēroga pasākumus, kas atšķiras no nacionālajā līmenī definētajām.

LPS pēdējais kongresa galvenais jautājums bija uzņēmējdarbības veicināšana, interese par ko ir ļoti liela. Iespējams, ka tuvākajā laikā notiek kāds kvalitatīvs lūzums, kas radītu motivējošu interesi par uzņēmējdarbības veicināšanu, turklāt saistībā ar vietas specifiku.

Stabulnieks J.

NAP nozīmē izrāvienu, bet kā tīri teorētiski īstenot šo izrāvienu? Vai tā būs ražošanas kāpināšana, vai pievienotās vērtības radīšana? Ja reģions izstrādā plānu, vai reģionam ir tiesības paust individuālu viedokli, attīstības vīzijas redzējumu, kas nodefinēts NAP dokumentā?

Pūķis M.

Pagaidām Latvijā nav precedentu, ka kādu plānu kāds gatavotos pildīt. Pastāv zināms solījums, ka varbūt tiks pildīts jaunais NAP. Plānošanas reģions kā tāds ir veidots no vienas puses kā sadarbības institūcija, no otras puses kā koordinācijas institūcijas. Plānošanas reģioni ir kā starpposms teritorijas attīstības plānošanā un reģionu pastāvēšanas avots ir pašvaldību griba. RPR gadījumā pašvaldības pietiekami konkrēti izrāda šo gribu un vēlas redzēt reģionu kā sadarbības platformu.

Stabulnieks J.

Kādi ir šobrīd pieejamie instrumenti uzņēmējdarbības veicināšanai? Hipotēku bankas īstenojamā „Altum” programmā atbalstītie projekti risina nodarbinātības problēmu, bet tie nav virzīti uz augstas pievienotās vērtības radīšanu. Tie noteikti nav uzņēmumi, kas īstenos Latvijas ekonomisko izrāvienu.

Mūsu uzņēmējdarbības sistēma nav inovatīva, jo tajā iztrūkst riska elementa. Nav šī darbības riska bufera – inovāciju un tehnoloģiju attīstības aģentūras. Latvijas investīciju un attīstības aģentūra vairāk ir virzīta uz investīciju piesaistīšanu nevis uzņēmējdarbības riska atbalstu.

No reģiona viedokļa jāparāda, kā pašvaldības var piedalīties uzņēmējdarbības veicināšanā, kā piedalīties kā līdzspēlētājam, kas nodrošina augsto tehnoloģiju attīstības risku.

Izstrādājot reģiona attīstības dokumentus, jāņem vērā ES stratēģijas „Eiropa 2020”, kas ir perfekts dokuments un vadošā iniciatīva ir inovācijas savienība (*innovation union*), ko ieliekam reģiona programmā. Vai kāds Latvijā var parādīt institūciju, kas ir atbildīga par inovāciju radīšanu? Latvijā tādas nav. Iespējams, inovāciju sistēmas atbalsts ir reģiona jautājums.

Pūķis M.

Jāņem pamatā nevis „Eiropa 2020” „*flagship*” iniciatīvas, bet mērķus. Jo katrai pašvaldībai vajag savas pielāgotās iniciatīvas, kā sasniegt šos mērķus.

Šķiņķis P.

Mēs gandrīz visu dienu runājam par ielaistām strukturālām problēmām, kas pastāv jau desmit un vairāk gadus. Kādi ir instrumenti? Ko darīt pašam Rīgas reģionam? Sākotnēji reģions izveidojās kā sabiedriskā organizācija un tad tā darbība bija efektīvāka nekā šobrīd. Pašvaldību

interese reģiona pastāvēšanā ir saglabājusies sadarbības koordinācijas jomā, bet notikusi valsts intervence ar dotāciju, noteiktu prasību regulējumu, kas reģionam būtu jā dara.

Jāattīsta reģiona iespēju mārketingu. Reģionam ar saviem dokumentiem jāvirza nacionālā attīstība.

Fundamentāla problēma ir pašorganizācijā mazspējīga sabiedrība, pašiniciatīvā Latvija dramatiski atpaliek no vecajām Eiropas valstīm. Pastāv divas iespējas – saglabāt manipulējamu sabiedrību un, ja to gudri vada, tad tā var būt ļoti efektīva vai arī veidot pašorganizācijā aktīvu, pašatbildīgu, teritoriāli decentralizētu sabiedrību. Ja reģions ir šī sadarbības organizācija, tad šo jautājumu nevar aizmirst un stratēģija kļūst ļoti nozīmīga. Reģiona dokumentos jāakcentē koordinācijas procesa vadība.

Pūķis M.

Ja valsts kaut ko nevar atrisināt, tad varētu likt to reģiona dokumentos - likt akcentu uz to, kas NAP nav pateikts, lai reģiona attīstības plāns to papildina. Jo īpaši, ja Rīgas reģions ir tikpat ekonomiski nozīmīga vienība kā Latvija kopumā. Piemēram, izglītības sistēmas sasaisti ar uzņēmējdarbību, ražošanu. Šāds uzstādījums var kalpot kā iniciatīva pašvaldībām, kas to mēģinās transformēt uz sevi, savu teritoriju. Reģionu dokumentu izstrādē vajadzētu izmantot šo papildinājuma principu.

Lietotie saīsinājumi:

RPR – Rīgas plānošanas reģions

NAP – Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

LIAS 2030 – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

ES – Eiropas Savienība

IKT- informācijas un komunikācijas tehnoloģijas